

NOTAT 01/2019

Jämställdhetens ekonomi

Vad har de nordiska länderna tjänat på att kvinnor i så hög grad förvärvsarbetar? Vad kan man säga om den politik som ligger bakom utvecklingen? Vad skulle Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige tjäna om vi ytterligare lyckades utjämna skillnader i arbetslivet fram till 2040?

Jämställdhetens ekonomi

Politiken bakom och effekter av ökad jämställdhet på den nordiska arbetsmarknaden

Ulf Andreasson

Nord 2019:005

ISBN 978-92-893-5998-6 (PRINT)

ISBN 978-92-893-5999-3 (PDF)

ISBN 978-92-893-6000-5 (EPUB)

<http://dx.doi.org/10.6027/Nord2019-005>

© Nordiska ministerrådet 2019

Layout: Jette Koefoed

Omslagsfoto: Scanpix

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten. Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och en viktig del av europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa.

Det nordiska samarbetet vill stärka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld. Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Nordiska ministerrådet

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Köpenhamn

www.norden.org

Ladda ner och beställ nordiska publikationer: www.norden.org/nordpub

Jämställdhetens ekonomi

Sedan 1960- och början av 1970-talen har de nordiska länderna skapat förutsättningar för kvinnor att delta på arbetsmarknaden på samma villkor som män. Möjligheter till barnomsorg, en utbyggd föräldraförsäkring, möjligheter till flexibelt arbete samt lika förutsättningar i arbetslivet har varit några av de centrala inslagen. Det har gett betydande samhällsekonomiska vinster. För Danmark, Island, Norge och Sverige motsvarar utvecklingen 10-20 procent av medelvärdet för tillväxten i de fyra länderna fram till idag. För Finland, där kvinnor var en del av arbetsmarknaden i ett ännu tidigare skede, har följaktligen de ekonomiska vinsterna under samma period blivit något lägre.

Innehåll

7	Sammanfattning
11	Inledning
12	Fler kvinnor lönearbetar
13	Ekonomiska effekter
15	Politiken bakom utvecklingen
17	Den framtida potentialen
20	Kvarstående utmaningar
22	Litteraturlista

Sammanfattning

Under de senaste 50 åren har kvinnors förvärvsarbete i Norden ökat markant. År 2016 var nästan 75 procent av kvinnorna i Norden i arbetsför ålder i arbete. Det är långt över genomsnittet i OECD, som ligger på strax under 60 procent.

Den skisserade utvecklingen har inte skett genom en slump. Sedan lång tid tillbaka har de nordiska länderna skapat förutsättningar för kvinnor att delta på arbetsmarknaden på samma villkor som män. De olika jämställdhetslösningarna är tätt sammankopplade och förutsätter på många sätt varandra.

Om man backar tillbaka till 1960- och 1970-talen upplevde flera av de nordiska länderna en kraftig brist på arbetskraft. Inte minst expanderade den offentliga sektorn, vilket krävde ett utökat arbetskraftsutbud. Arbetstillfällena gick i första hand till kvinnor. Detta skapade också utmaningar, exempelvis hur man skulle lösa barnens situation då modern tidigare haft ett huvudansvar för barnuppfostran. På många sätt kan detta ses som startskottet för den politik som lett fram till dagens situation på arbetsmarknaden. Möjligheter till barnomsorg, en utbyggd föräldraförsäkring, möjligheter till flexibelt arbete samt lika förutsättningar i arbetslivet har varit, och är fortfarande, några av de centrala inslagen i den förda politiken.

Med denna förändring har också följt ekonomiska vinster. För Danmark, Island, Norge och Sverige motsvarar ökningar i kvinnors sysselsättning sedan mitten av 1960-talet eller tidiga 1970-talet omkring 0,25–0,40 procentenheter av den årliga BNP-tillväxten per capita. För Finland är bidraget något mindre, cirka 0,05 procentenheter, vilket delvis kan förklaras av att Finland hade en hög andel av kvinnorna i sysselsättning tidigare än de övriga länderna. För Danmark, Island, Norge och Sverige motsvarar utvecklingen 10–20 procent av medelvärdet för tillväxten i de fyra länderna fram till idag.

För Danmark och Sverige innebär det att, om man räknar bort ökningen av kvinnors deltagande i sysselsättning (PPP 2010), skulle länderna per capita ha omkring 50 000 SEK eller 34 000 DKK mindre att röra sig med (utifrån maj 2018). För Island är siffrorna ännu högre, omkring 763 000 ISK och för Norge hela 73 000 NOK. För Finlands del, som då haft en lite annan historia, så skulle man ändå vara 1 250 Euro fattigare per capita om förändringar i kvinnors sysselsättning togs bort från den historiska tillväxten de senaste femtio åren. För samtliga länder skulle det innebära att BNP per capita flyttades tillbaka till de nivåer som gällde vid det sena 1990-talet eller tidiga 2000-talet.

Trots utvecklingen finns det fortfarande en stor ännu inte uttömd ekonomisk potential, främst genom att öka arbetstiden för den stora grupp kvinnor som inte arbetar heltid. Om man lägger ihop bidraget från utjämning av sysselsättningsnivåer med bidraget från en utjämning av antalet arbetstimmar (till samma nivå som männens) skulle fram till 2040 tillväxten stiga 0,25–0,40 procentenheter av årlig BNP-tillväxt per capita. Det motsvarar ökad förväntad årlig BNP-tillväxt (per capita) med 15–30 procent, beroende på land.

Medborgarna i Finland skulle på så vis bli rikare i form av högre BNP motsvarande 3300 Euro per person, i Sverige 37 500 SEK och på Island 584 300 ISK per person.¹ Potentialen är högst i Danmark och i Norge där BNP skulle stiga med motsvarande 38 500 DKK respektive 66 400 NOK per person. Siffrorna bygger på en studie som Nordiska ministerrådet bett OECD att utföra och som utgör viktig en del av underlaget för denna rapport. Den nämnda OECD-rapporten (*Is the Last Mile the Longest*) nämner även några kvardröjande utmaningar:

- En övergripande utmaning är ojämnr fördelning av det obetalda arbetet i hemmet.
- Även om Island och Sverige är bäst inom OECD utnyttjar ändå fäder i dessa länder bara 30 procent av föräldraledigheten.
- Man bör även ifrågasätta könsstereotyper, exempelvis försöka motarbeta de normer som råder inom naturvetenskap, teknik och matematik, så att flickor i högre utsträckning uppmuntras att studera inom dessa områden.
- Norden uppvisar ungefär samma löneskillnader mellan könen som övriga OECD: strax under 15 procent. Löneskillnaderna tenderar att öka i samband med att barn blir en del av hushållet.
- Det finns fortfarande skillnader vad gäller representation i ledarposition. Även om Norden på detta område presterar bättre än övriga OECD ligger man ändå efter exempelvis USA. Ett område där Norden sammantaget presterar sämre än OECD är entreprenörskap. Särskilt i Finland och Sverige ligger kvinnors entreprenörskap på låga nivåer.

¹ Beräknat utifrån valutakurser maj 2018.

Inledning

Det är väl känt att Norden ligger i framkant vad gäller jämställdhet.² Den ökande jämställdheten i våra länder har kommit från att vilja skapa bra samhällen för alla medborgare samt en förhoppning om att öka den ekonomiska tillväxten.

Det är den ekonomiska aspekten som är huvudfokus i denna rapport – en fråga som fått ökad uppmärksamhet under senare tid. Det bakomliggande syftet med rapporten är att översiktligt och populärt belysa hur kvinnors ökande intåg i arbetslivet påverkat samhällsekonomin i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt redogöra för de historiska beslut och sammanhang som legat bakom utvecklingen.

Nordiska ministerrådet har bett ekonomerna på OECD om hjälp för att besvara frågan: hur har det påverkat ländernas ekonomier att kvinnor i Norden lönearbetar mer än i övriga världen? Till den frågan adderade vi en ytterligare: kan man även förvänta sig ytterligare ekonomiska vinster om vi utjämnar kvarstående skillnader? OECD-rapporten *Is the Last Mile the Longest? Economic Gains from Gender Equality in Nordic Countries* (2018) är svaret på dessa frågor.

Det var från slutet av 1960-talet och början av 1970-talet som kvinnor i Norden i stigande grad började söka sig ut på den reguljära arbetsmarknaden i Norden. Under de efterföljande årtiondena skedde en snabb ökning av andelen sysselsatta kvinnor på arbetsmarknaden. Utvecklingen var delvis ett resultat av demografiska förändringar och konjunkturutvecklingen, men det är även ett resultat av en aktivt förd politik. Nordisk Information för Kunskap om Kön, NIKK, har tagit fram rapporten *The Nordic Gender Effect at Work: Nordic experiences on parental leave, childcare, flexible work arrangements, leadership and equal opportunities at work* (2018). I rapporten går man igenom den förda politiken.

Nordiska ministerrådet har valt att rikta särskilt fokus mot några av de aspekter som är viktiga när man diskuterar kvinnors situation i arbetslivet. Tillsammans med FN:s särskilda arbetslivsorgan, ILO, har därför två rapporter tagits fram där man ser närmare på dels balansen mellan arbete, familj och fritid: *The Ultimate Balancing Act: Work and family in the Nordic region* (2016) samt dels förhållandet kvinnor och ledarskap: *All About Business: Nordic women on boards and in leadership* (2016).

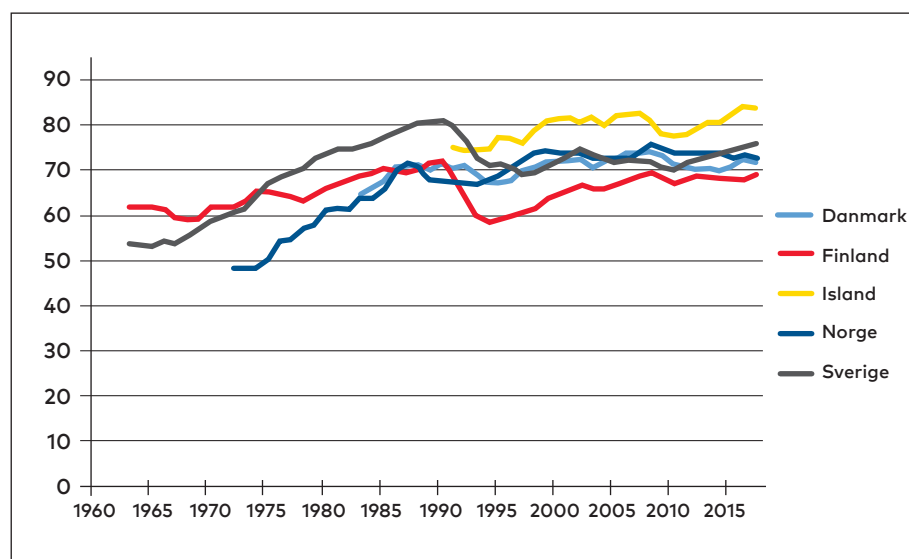
Denna rapport bygger på de fyra nämnda rapporterna med särskilt fokus på OECD-rapporten.

² Se exempelvis den återkommande indexeringen över nationell jämställdhet i *World Economic Forum, Global Gender Gap Report*. Se även index från *European Institute for Gender Equality*.

Fler kvinnor lönearbetar

Det har skett en kraftig ökning av kvinnors deltagande i sysselsättning i de nordiska länderna under det senaste halvsekel. För Sverige steg exempelvis kvinnornas (15–64 år) förvärvsarbetande under åren 1965–1990 från omkring 53 procent till över 80 procent. Det motsvarar att på 25 år gå från en nivå som idag skulle vara en av OECD:s lägsta till den näst högsta. I princip gäller detsamma för Danmark, Island och Norge. För Finland är situationen något annorlunda, då man hade en hög sysselsättningsnivå för kvinnor redan 1970 och därför inte har sett samma stigning som de övriga länderna. Sammantaget kan man konstatera att år 2016 var nästan 75 procent av kvinnorna i Norden i arbetsför ålder i arbete. Det är långt över genomsnittet i OECD, som ligger på strax under 60 procent.

Diagram 1
Kvinnors sysselsättnings-
nivå i Norden 1960–2016.

Utvecklingen är särskilt anmärkningsvärt med tanke på att nordiska kvinnor redan för 50 år sedan hade en sysselsättningsnivå som var hög i relation till andra OECD-länder. Utvecklingen kan jämföras med vad som skett i andra delar av världen. Rapporten *Is the Last Mile the Longest?* lyfter fram ett antal andra länder: Kanada, Frankrike, Tyskland, Italien, Japan, Storbritannien och USA. Det kan konstateras att även för dessa länder kan man se betydande ökningar av kvinnors sysselsättningsnivå under de senaste femtio åren. En skillnad är dock att de startade på lägre nivåer än de nordiska och de har inte heller generellt nått upp till samma nivåer i dagens läge. För exempelvis Italien, som kommer sist av de studerade länderna är sysselsättningsnivån för kvinnor fortfarande under 50 procent, vilket är lägre än situationen för de nordiska länderna omkring 1970. Detsamma gäller för övrigt även länder som Mexiko och Chile.

Omkring 1990 nåddes en topp i utvecklingen – åtminstone tills vidare – vad gäller kvinnors sysselsättning i Norden. Efter det har den dels varierat med konjunkturen men dels också överlag minskat något, med tydligast undantag för Island. Fortfarande ligger dock kvinnors sysselsättningsnivå några procentenheter under männens i alla nordiska länder.

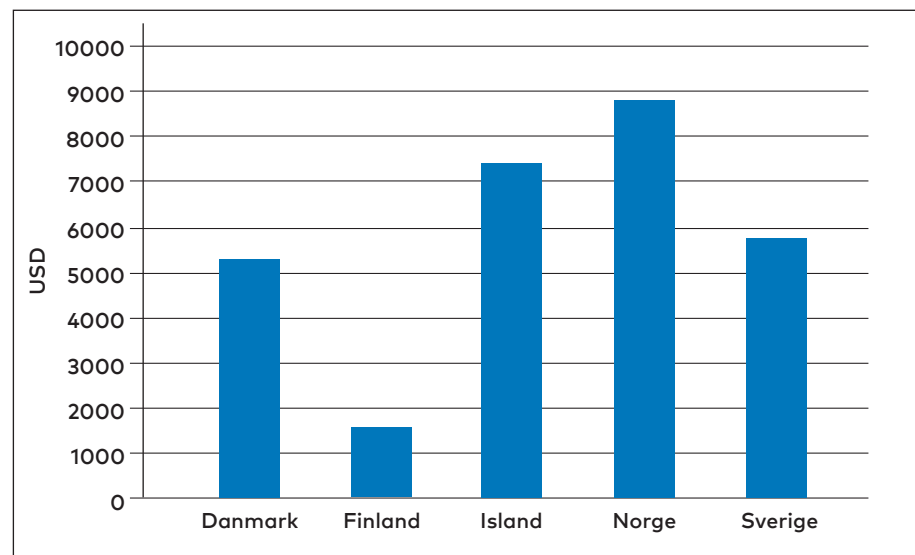

Ekonomiska effekter

De nordiska länderna har också tjänat på utvecklingen. Sedan mitten av 1960-talet eller tidiga 1970-talet motsvarar ökningarna i kvinnors sysselsättning för Danmark, Island, Norge och Sverige omkring 0,25-0,40 procentenheter av den årliga BNP-tillväxten per capita. För Finland är bidraget något mindre, cirka 0,05 procentenheter. För Danmark, Island, Norge och Sverige motsvarar utvecklingen 10–20 procent av genomsnittet för tillväxten i de fyra länderna fram till idag.

För Danmark och Sverige innebär det, om man räknar bort ökningen av kvinnors deltagande i sysselsättning (PPP 2010), att länderna skulle ha 5–6 000 USD mindre per capita att förfoga över. För Island är siffrorna ännu högre, omkring 7 500 USD och för Norge hela 9 000 USD. För Finlands del, som då haft en lite annan historia jämfört med de övriga nordiska länderna, så skulle man trots allt vara 1 500 USD fattigare per capita om förändringar i kvinnors sysselsättning togs bort från den historiska tillväxten. För samtliga länder skulle det innebära att BNP per capita flyttades tillbaka till de nivåer som gällde vid det sena 1990-talet eller tidiga 2000-talet. Det ska påpekas att det är fråga om ganska mekaniska uppskattningar och det är svårt att säga vad som skulle ha hänt med andra drivkrafter för tillväxt (till exempel männens sysselsättning och arbetstid) om kvinnors sysselsättning inte hade förändrats.

Diagram 2
Effekt på tillväxt per capita (PPP 2010) av kvinnors ökade deltagande i sysselsättning i de nordiska länderna uttryckt i USD.

Detta kan vidare även översättas till procent av BNP-tillväxt för respektive land, vilket kan ses i tabellen nedan. Som framgår har utvecklingen haft en betydande effekt på den ekonomiska tillväxten.

Tabell 1
Effekt på tillväxt per capita (PPP 2010) av kvinnors ökade deltagande i sysselsättning i de nordiska länderna, uttryckt i respektive lands valuta.

Land	Effekt i respektive valuta
Danmark	34 000 DKK
Finland	1 250 Euro
Island	763 000 ISK
Norge	73 000 NOK
Sverige	50 000 SEK

Tabell 2
Effekt på tillväxt för de olika nordiska länderna sedan mitten av 1960-talet eller tidiga 1970-talet, uttryckt i procent.

Land	Bidrag till tillväxt (Procent)
Danmark	12–13
Finland	4
Island	17
Norge	17
Sverige	12–13

Politiken bakom utvecklingen

Utvecklingen i Norden har inte uppkommit av sig själv. Sedan lång tid tillbaka har de nordiska länderna skapat förutsättningar för kvinnor att delta på arbetsmarknaden på samma villkor som män. De olika jämställdhetslösningarna är tätt sammankopplade och förutsätter på många sätt varandra. Särskilt den nordiska familjepolitiken har med olika medel syftat till att styra familjens beteende i viss riktning. Bakom utvecklingen ligger många politiska initiativ som i viss utsträckning skiljer sig åt mellan länderna, men som i egentlig mening drivits av samma syfte: det har gällt att utöka arbetskraftens storlek genom att få kvinnorna i arbete, men även att i högre grad involvera män i barnens liv i tidig ålder.

Om man backar tillbaka till 1960- och 1970-talen upplevde flera av de nordiska länderna en kraftig arbetskraftsbrist. Inte minst expanderade den offentliga sektorn kraftigt, vilket krävde ett utökat arbetskraftsutbud. Arbetstillfällena gick i första hand till kvinnor. Detta skapade också utmaningar; exempelvis hur man skulle lösa barnens situation där modern tidigare haft ett huvudansvar för barnuppfostran. På många sätt kan detta ses som startskottet för den politik som lett fram till dagens situation på arbetsmarknaden.

Barnomsorg

Det var under samma tidsperiod, 1960- och 1970-talen, som de nordiska länderna introducerade särskilda lösningar för barnomsorg. Danmark var först ute med lagstiftning 1964 följt av Finland, Island och Sverige 1973 och Norge 1975. Framförallt var fokus i politiken på familjer där båda föräldrarna lönearbetade heltid. Lagstiftningen utgjorde ett centralt inslag i den nordiska familjepolitiken vid den tidpunkten, då barnomsorgen skulle vara flexibel och hålla en hög pedagogisk nivå, men också ha ett rimligt pris. Ett utslag av det är att exempel spenderar en genomsnittlig svensk familj med småbarn idag omkring 4,4 procent av sin inkomst på barnomsorg. Motsvarande siffror för USA och Storbritannien är cirka 26 respektive 34 procent. Resultatet är att många par i USA och Storbritannien anser att det är ekonomiskt meningslöst för båda föräldrarna att arbeta utanför hemmet, och därmed är föräldern med den lägsta lönen – vanligtvis mamman – hemma i flera år.

Idag är över 95 procent av 3–5-åringar i Danmark, Island, Norge och Sverige inskrivna vid någon barnomsorgsinstitution.

Föräldraförsäkring

År 1974 blev Sverige det första landet i världen som introducerade en föräldraförsäkring som kunde delas mellan föräldrarna. Norge följde efter 1978, Island 1981, Danmark 1984 och Finland 1985. Föräldraförsäkringen möjliggör för båda föräldrar att vara hemma och ta hand om de små barnen. Det har även varit en viktig del av att skapa förutsättningar för kvinnor att delta på arbetsmarknaden på lika villkor som män och för män att i större utsträckning delta i barnomsorg. Försäkringarna har successivt utökats i tid och inte minst har särskilt öronmärkta perioder för pappan introducerats.

Utformningen av föräldraförsäkringen skiljer sig mellan de nordiska länderna, exempelvis vad gäller hur lång tid försäkringen omfattar, de tekniska aspekterna kring uppdelningen mellan föräldrarna och den ekonomiska ersättningen, men principerna är desamma i alla länderna. I Norden har man också avsatt betydligt mer medel till föräldraförsäkringen än genomsnittligt i OECD-länderna.

Politiken har också stärkt barnens rättigheter, inte minst tillgången till båda föräldrarna. Norge, Island och Sverige är de OECD-länder som har den jämnaste nationella fördelningen mellan män och kvinnor.

Flexibelt arbete

Den nordiska arbetsmarknadsmodellen karaktäriseras av kollektiva överenskommelser, framförhandlade av arbetstagar- och arbetsgivarorganisationerna. Kollektivavtal är en starkt bidragande anledning till att många arbetstagare i Norden har en viss kontroll över sin arbetstid. Dessutom har de nordiska ländernas regeringar genom lagstiftning ytterligare möjliggjort för föräldrar att kombinera arbete med familj och fritid.

Över 60 procent i Danmark, Norge och Sverige uppger sig ha åtminstone någon kontroll över arbetstiden, vilket gör det lättare att kombinera arbetsliv med tider för hämtning och lämning av barn till barnomsorg eller skola. Omkring 40 procent av arbetskraften i Danmark, Finland, Norge och Sverige arbetar till och från i hemmet, vilket är en dubbelt så hög andel som i övriga Europa. Tillsammans med Irland och Nederländerna uppger över 70 procent i de nordiska länderna att de kan komma från arbetet under 1-2 timmar av personliga skäl, som exempelvis att ta barn till tandläkaren.

Många föräldrar i Norden arbetar deltid. Detta gäller särskilt kvinnor. Det gäller för omkring en tredjedel av kvinnorna i Norden. För Finland är andelen lägre: ungefär en av fem. I Danmark och Finland är det vanligt att kvinnor med stigande ålder återvänder till heltidsanställning, vilket i något lägre utsträckning gäller för Sverige och Norge. Deltidsarbete för kvinnor är särskilt vanligt på Island, Färöarna, Grönland och Åland.

Lika förutsättningar

Utbyggnaden av barnomsorgen gjordes parallellt och samordnat med andra initiativ som också syftade till att skapa lika möjligheter i arbetslivet, exempelvis lagstiftning om lika lön, icke-diskriminerande behandling. Det är vidare förbjudet att säga upp en kvinna på grund av graviditet eller på grund av att hon nyligen fött barn. Båda föräldrar är skyddade mot uppsägning om de hävdar sin lagstadgade rätt att utnyttja sin föräldraförsäkring.

De nordiska länderna har även varit aktiva med att främja kvinnors möjligheter till ledarskapspositioner. Inte minst har Norge gjort sig kända genom sin lag om jämställda styrelser för publika aktiebolag, samt kommunalt och statligt ägda företag. Norge och Island har i dag flest kvinnor i världen i bolagsstyrelser.

Den framtida potentialen

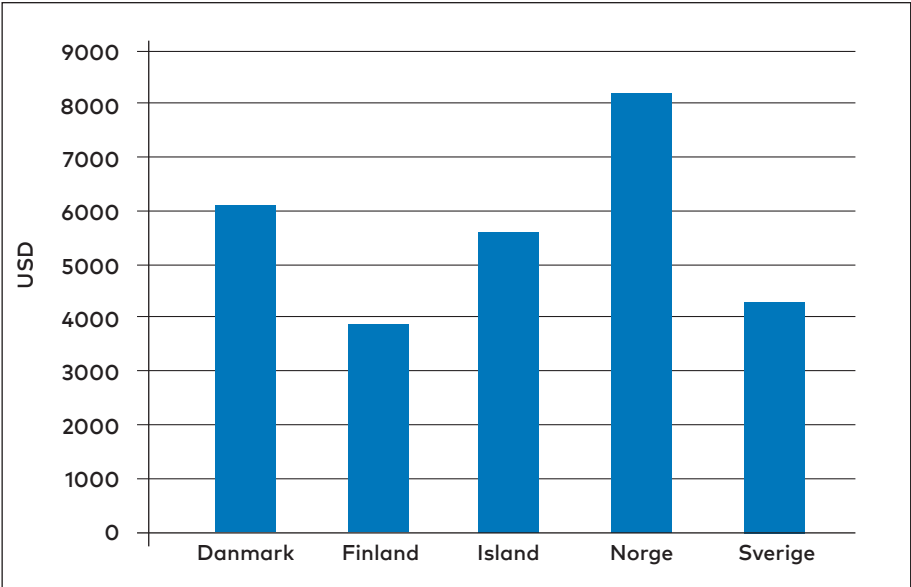
Vi har kunnat konstatera att ambitionen att öka jämställdheten i arbetslivet haft en positiv effekt för tillväxten i de nordiska ekonomierna. Det finns, trots det, fortfarande en stor ännu inte uttömd potential, främst i form av att öka arbetstiden för den stora grupp kvinnor i de nordiska länder som inte arbetar heltid. Om man lägger ihop bidraget från utjämning av sysselsättningsnivåer med bidraget från en utjämning av antalet arbetstimmar (till samma nivå som männens) skulle bidraget i genomsnitt fram till 2040 stiga till 0,25–0,40 procentenheter av årlig BNP-tillväxt per capita. Det skulle öka förväntad årlig

BNP-tillväxt (per capita) med 15–30 procent, beroende på land. Störst potentiellt bidrag finns i Danmark och Norge, då dessa länder uppvisar relativt lågt genomsnittligt antal arbetstimmar för kvinnor. Island utgör ett specialfall i det avseendet att männen arbetar så mycket som 43 timmar i veckan.

En utjämning av sysselsättningsnivåer samt en utjämning av antalet arbetstimmar skulle för 2040 kunna översättas till ekonomiska termer. Detta framgår för USD i diagram 3³ och för nationell valuta i tabell 2.

Det ska påpekas att bidraget från att generellt öka andelen kvinnor i sysselsättning – fortfarande ligger kvinnors andel av personer i sysselsättning något under männens i Norden – inte skulle medföra ett lika stort bidrag som att öka andelen som arbetar heltid istället för deltid.

Diagram 3
Potential för ytterligare tillväxt (BNP per capita) i USD förutsatt att det fram till år 2040 sker en utjämning vad gäller sysselsättningsnivåer och arbetstider så att kvinnor har samma nivåer som män.

Tabell 3
Hur mycket rikare skulle de nordiska invånarna bli fram till 2040 räknat i respektive lands valuta per capita om länderna klarar att göra utjämning vad gäller sysselsättningsnivåer och arbetstider så att kvinnor har desamma som männen.

Land	Summa i nationell valuta per capita
Danmark	38 500 DKK
Finland	3300 Euro
Island	584 300 ISK
Norge	66 400 NOK
Sverige	37 500 SEK

³ Beräknat utifrån valutakurser maj 2018.

FOTO: YADID LEVY / NORDEN.ORG

Kvarstående utmaningar

Hur ska vi gå vidare för att ytterligare utjämna kvarstående skillnader mellan män och kvinnor? En övergripande kvarstående utmaning är en ojämн fördelning av det obetalda arbetsuppgifter i hemmet. I takt med ökande sysselsättningsgrad bland kvinnor har det blivit en jämnare fördelning av hushållssysslor i Norden, och de nordiska länderna ligger också i framkant jämfört med övriga OECD-länder vad det gäller en jämn fördelning av hushållssysslor. Men, som rapporten från OECD poängterar, det kvarstår ändå en viss olikhet i fördelningen.

OECD-rapporten tar i övrigt fasta på några andra kvarstående utmaningar. En gäller fördelningen av ansvaret för barnen i tidig ålder. Även om Island och Sverige är bäst inom OECD utnyttjar ändå fäder i dessa länder bara 30 procent av föräldraledigheten. Återstående 70 procent utnyttjas av mödrarna.

En annan utmaning gäller könsstereotyper inom utbildningssektorn och i arbetslivet. Exempelvis menar OECD-rapporten att man bör arbeta aktivt med att motarbeta de normer som råder inom naturvetenskap, teknik, och matematik, så att flickor i högre utsträckning uppmuntras att studera inom dessa områden. Detta fortplantar sig också, menar man, in i arbetslivet inte minst med könsegrering mellan olika sektorer. Ett annat område är pojkar och utbildningsområdet. I vissa avseenden är utfallet sämre för pojkar i Norden än i övriga OECD-länder.

Trots den positiva utveckling som skett i Norden uppvisar de nordiska länderna vidare sammantaget samma löneskillnader mellan könen som övriga OECD: strax under 15 procent (beräknat på genomsnittet för medianen av en månadslön utifrån en heltidsanställning). Löneskillnaderna tenderar också att öka i samband med att barn blir en del av hushållet. Ett område där Norden sammantaget presterar sämre än de flesta OECD-länder är entreprenörskap. Särskilt i Finland och Sverige är kvinnors entreprenörskap på jämförelsevis låga nivåer.

Även om skillnaderna mellan könen är liten vad gäller deltagande i arbetslivet finns det fortfarande en ganska stor skillnad mellan män och kvinnor vad gäller representation i ledarposition. I Danmark har kvinnor 27 procent av chefspositionerna, trots att kvinnor utgör 47 procent av arbetskraften. Siffrorna för övriga Norden är för Finland 34 procent medan Island, Norge och Sverige ligger kvinnors ledarskap strax under 40 procent. Även om Norden på detta område presterar bättre än övriga OECD ligger man ändå efter exempelvis USA.

Litteraturlista

ILO och Nordiska Ministerrådet, *The Ultimate Balancing Act: Work and family in the Nordic region* (2016).

ILO och Nordiska Ministerrådet, *All About Business: Nordic women on boards and in leadership* (2016).

NIKK, *The Nordic Gender Effect at Work: Nordic experiences on parental leave, childcare, flexible work arrangements, leadership and equal opportunities at work* (2018).

OECD, *Is the Last Mile the Longest? Economic Gains from Gender Equality in Nordic Countries* (2018).

Nordiska ministerrådet
Nordens Hus
Ved Stranden 18
DK-1061 Köpenhamn
www.norden.org

Jämställdhetens ekonomi

Arbetet med jämställdhet har kommit långt i Norden. På omkring femtio år har kvinnor gått från hemmafruar till en självklar del av arbetslivet. Det har starkt påverkat både individer och samhällen i de nordiska samhällena. Denna rapport diskuterar de politiska beslut som ligger bakom att kvinnor i de nordiska länderna i så hög grad lönearbetar jämfört med andra länder. Den innehåller också en beräkning vad utvecklingen har betytt ekonomiskt för de nordiska samhällena, samt vad det skulle innebära om vi lyckas utjämna skillnaderna ytterligare fram till år 2040.